

MERCAT DE TREBALL: UNA REFORMA URGENT

«A Espanya no podem afirmar que hi hagi un mercat de treball com a tal. L'empresari i el treballador no hi poden signar lliurement i voluntàriament un acord de voluntats concretat en un contracte, perquè estan subjectes als convenis col·lectius»

TRIBUNA UNIVERSITÀRIA

Jordi Franch

DOCTOR EN ECONOMIA APLICADA I PROFESSOR DE LA FUB

L'atur, la principal preocupació dels ciutadans, és una de les assignatures pendents que sistemàticament suspèn la nostra economia.

Quan les condicions de treball a l'estat espanyol no són pactades lliurement pels seus protagonistes, empresari i treballador, sinó pels seus representants teòrics, patronal i sindicats (la taxa d'afiliació sindical espanyola és una de les més baixes d'Europa), amb la benedicció de l'estat, és molt difícil que la relació laboral establerta pugui perdurar i ser un èxit. El fet és que Espanya destrueix ràpidament ocupació quan s'entra en una recessió i necessita grans increments del PIB per reduir l'atur (mai inferior al 8% en la millor de les conjuntures econòmiques).

L'atur hi supera actualment el 20% de la població activa, rècord absolut a la Unió Europea, i més de 4,6 milions de treballadors hi resten aturats. Un de cada tres joves actius menors de 25 anys es troba en una situació d'atur de llarga durada, mentre que entre la població immigrant supera el 25%. Pròpiament, a Espanya no podem afirmar que hi hagi un mercat de treball com a tal. L'empresari i el tre-

ballador no poden signar lliurement i voluntàriament un acord de voluntats concretat en un contracte, perquè estan subjectes als convenis col·lectius sorgits de les negociacions dels seus teòrics representants, que regulen exhaustivament les condicions laborals a què s'hauran d'ajustar els contractes individuals de treball. En condicions de mercat, els sous es fixarien d'acord amb la productivitat. El treballador que contribuïu més al valor de la producció obtindria remuneracions superiors, i viceversa. En canvi, els convenis col·lectius vinculen els salaris a l'evolució de la inflació (IPC), que no té res a veure amb el valor de la contribució del treballador al procés productiu empresarial. Els efectes ja els coneixem: atur i pèrdua de competitivitat, en un mercat espanyol que és un dels més rígids del món. De fet, algunes de les seves característiques provenen de la dictadura franquista i, després de 35 anys de democràcia, cap partit polític no s'ha atrevit encara a canviar-ho de forma decidida. Les indemnitzacions per acomiadament impropriadament de 45 dies de salari per any treballat (amb un màxim de 42 mensualitats) no tenen equivalent a cap país desenvolupat i són una causa important dels altíssims índexs de temporalitat (superiors al 30%) i de la dualitat del mercat de treball. Les indemnitzacions per acomiadament objectiu (20 dies de salari per any treballat amb un màxim de 12 mensualitats) són el doble de la mitjana dels països OCDE. Al costat dels qui van tenir la sort de començar a treballar fa uns anys (i disposen de contracte indefinit), una bona part de la població només pot accedir, en la millor de les circumstàncies, a un con-

Cues a l'oficina de treball a Manresa

tracte temporal amb indemnitzacions molt inferiors (8 dies de salari per any treballat). A més, a la finalització d'un contracte temporal, i malgrat la mútua disposició d'empresari i treballador a perllongar indefinidament la relació laboral, les elevades indemnitzacions del contracte indefinit poden frustrar aquest acord de voluntats. La desgraciada alternativa és l'acomiadament de treballadors perfectament competents, condemnats a encadenar contractes temporals sense poder sortir del cercle angoixant de la precarietat, i empresaris creatius que no poden establir les seves plantilles. Les elevades cotitzacions empresarials a la Seguretat Social (superiors de cinc punts percentuals a la mitjana d'Europa) són un obstacle afegit a la contractació. Es podria pensar que l'imminent augment im-

positiu de l'IVA podria compensar una reducció dels costos socials que incentivés l'ocupació i la producció, promovent el cobrament de rendes i el consegüent augment de la demanda (i, per tant, també de la recaptació impositiva). No serà així.

El subsidi d'atur espanyol, d'altra banda, és un dels més generosos de l'OCDE, tant en duració (fins a 2 anys) com en percentatge del sou (fins al 70% de la base reguladora).

Tot plegat configura un mercat de treball tipus LIFO (Last In First Out, l'últim d'entrar és el primer de sortir) o dual, on els treballadors assalariats amb contracte indefinit estan fortament protegits, mentre que el 30% de treballadors amb contractes temporals (especialment els joves, les dones i els immigrants) no ho estan i suporten el pes de l'ajust de les fluctuacions. Que un treballador experimentat i amb anys dintre l'empresa sigui poc menys que intocable (incidint això en la seva productivitat), mentre que el 20% d'enginyers i llicenciats (sobradament preparats i en circumstàncies que no són pas les pitjors) continuïn amb un contracte temporal després de 10 anys d'haver-se incorporat al mercat de treball, no és una situació justa ni eficient.

La prosperitat i el nivell de salaris depenen del capital acumulat i invertit, de la formació i qualificació dels recursos humans. Durant massa anys s'ha impedit tot ajust en el mercat de treball, circumstància que ha fet que les potencialitats creatives i innovadores d'empresaris i treballadors restessin afeblides. En la situació actual, amb una economia en estat crític, no es pot demorar més temps la reforma en profunditat del mercat de treball.

'VERTRAUEN'

«Prou de pronòstics, d'anuncis irresponsables. Prou, perquè els fets, en hores, desmunten aquest optimisme d'un govern i, sobretot, d'un president que ha acabat els recursos i la varietat de mentida. El govern i l'estat han perdut tot rastre de 'vertrauen'»

LLETRES DE CANVI

Celdoni Sala

SECRETARI DE LA FEDERACIÓ EMPRESARIAL DE LA CATALUNYA CENTRAL

Per tenir *vertrauen* (confiança en alemany) cal tenir un govern sincer, coherent i sòlid. Aquesta conclusió, entre altres, es despenia nítidament d'una entrevista publicada recentment a un dels economistes més consistents d'Europa: Jurgen Donges. Les seves respostes són un compendi de saviesa, de sentit comú i allunyades de tota repercussió mediàtica. S'hauria d'emarkar i tots els espanyols l'hauríem de repassar cada dia. Sobretot en uns moments d'incertesa i de pèrdua, interna i externa, de *vertrauen*.

No sóc supersticiós, però començo a creure que el Sr. Rodríguez i escolania porten, o es busquen, una mala sort que els catalans definim com portar una matèria de mala olor a l'espardenya. També crec que no és casualitat, sinó fruit d'una combina-

ció fatal: supèrbia, pobresa intel·lectual i barreja de por de prendre mesures i reformes que si no s'adopten vorejarem el precipici de la inconsciència i de la instal·lació d'un estancament econòmic per molts anys a tot el país. Si l'estancament consistís a passar a un *status* menor i de contenció, podria ser tolerable, però amb un atur, en risc de bloqueig i de prolongar-se, es pot emportar no ja l'anomenat Estat del benestar, sinó l'estat.

Perquè allò de l'espardenya no és cap acudit: és que el poble començarà a clamar perquè callin. Prou de pronòstics, d'anuncis irresponsables. Prou, perquè els fets, en hores, desmunten aquest optimisme d'un govern i, sobretot, d'un president que ha acabat els recursos i la varietat de mentida i ell, el govern i el que es pitjor, l'estat, han perdut tot rastre de *vertrauen*. Tot això ve donat per la successió de dades que hi havia després de l'enèsima vegada que el Sr. Rodríguez ens anunciava «bones noves». Aquell dilluns a la tarda Standard&Poors va reduir la classificació del nostre ràting i es va filtrar, per error, una dada que ha resultat certa. L'atur superava la temuda xifra del 20%.

Precisions: no es val a matar el missatge quan porta males notícies. Stan-

dard&Poors també qualifica altres països. Però resulta, per a la nostra ministra d'Economia (com deia el Financial Times), Sra. Salgado, que el Fons Monetari Internacional també s'equivoca, les agències de ràting també... i el Sr. Corbacho (el govern) també, ja que va anunciar públicament que no superariem mai els 4 milions d'aturats i estem -oficialment- per damunt dels 4,6. El Sr. Zapatero també, que ha repetit (10 vegades) que tocàvem fons i no ha estat veritat. No, n'hi ha que s'equivocuen més que l'FMI i Standard & Poors (aquests amb perspectiva negativa) de futur. De risc d'insolència, parlant clar.

Tot plegat fa que els inversors al nostre país, els potencials compradors del nostre deute públic, ens mirin, com a mínim, amb precaució. Que el preu del diner sigui, no només per a l'estat sinó per al deute empresarial, més car i... més escàs.

Per favor, no parlin ni profetitzin més, si de debò s'ho creuen, callin. Perquè si no hi ha creixement s'enfonsa tot, i això requerirà mesures i reformes profundes i potser doloroses, però és un preu que hem de pagar, entre altres coses per no haver tingut mai des del govern un pla, una guia perquè tot-hom sabés cap on volem anar. Per als de dins i els de fora. Perquè ens hem de des-

enganyar, si no es creu en un país, en algú, no hi ha ni hi haurà ajuda, ni inversió. El govern ens està portant al terreny en què ja ni nosaltres hi creurem. En ells per descomptat que no, en el país em refereixo.

S'han fixat que es parla menys del president Obama, sobretot en els medis oficials, sense la *conya* de la «conjunció planetària». Potser és difícil explicar que després de ser en el punt de mira de tothom, el poble americà, amb Obama, i crec que amb un altre igual, és en una envejable projecció mundial encara que el món destaquï més les males que les bones notícies sobre totes les coses del país. Doncs mirin: el PIB d'EUA va créixer el 5,9% el darrer trimestre del 2009 i encara que hi ha llums i ombres, la realitat és una: l'economia d'EUA és 3,3 vegades més gran que la de la Xina; l'economia d'EUA registra un creixement anual del 2,5%; l'economia de la Xina, per no despenjar-se de la d'EUA, hauria de créixer el 8,25% anual. Vol dir que no tot, al món, és Grècia, ni el que arrossegarà...

Després de les desgraciades afirmacions i pronòstics del govern, el missatgeri Almunia (membre del PSOE, per si faltava res) diu que Espanya «és en el temps de descompte». Mesures ara, si no, ja podem acomiadar la *vertrauen* de casa nostra.